

Titel: Udrag fra Journalen NB23

Citation: "Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K24", i *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K24*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Anne Mette Hansen; Johnny Kondrup, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2007 . Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-nb23-kom-shoot-nb23-149.pdf> (tilgået 20. juli 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K24

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.
[Læs CC0-erklæringen](#)

◀ **De gl. Orthodoxe vilde trække sig ud ... være den sande Kirke** : Allerede i skriftet *Vigtige Spørgsmaal til Danmarks Lovkyndige*, Kbh. 1826, plæderede Grundtvig for fuld religionsfrihed inden for statskirken. Det udvidede han i årene efter til at omfatte frihed for dem, der som han selv ville fastholde en kristendom baseret på »de symbolske Bøger« (især Den apostolske Trosbekendelse og *Den augsburgske Bekendelse*), til at kunne forlade statskirken med ret til at danne frimenigheder uden for statskirken, jf. »Om Religions-Frihed« i *Theologisk Maanedsskrift*, udg. af N.F.S. Grundtvig og A.G. Rudelbach, bd. 1-13, Kbh. 1825-28, ktl. 346-351; bd. 8, 1827, s. 28-59 og s. 136-171; jf. også *Om den Clausenske Injurie-Sag*, Kbh. 1831, især s. 8 og s. 15. I 1832 og 1834 forskød vægten i hans argumentation sig til at gælde 'samvittighedsfrihed' inden for statskirken, og han fremsatte da sit forslag om løsning af sognebåndet, dvs. borgernes frihed til at søge formel tilknytning til en anden præst, især vedrørende dåb, nadver og konfirmation, end deres sognepræst, jf. *Om Daabs-Pagten*, Kbh. 1832, og *Om Sogne-Baandets Løsning og Hr. Professor Clausen*, Kbh. 1834. Senere i 1834 opgav han helt tanken om dannelse af frimenigheder og knyttede forslaget om alm. sognebåndsløsning sammen med kravet om præsters dogmatiske og liturgiske frihed inden for den danske statskirke, jf. *Den Danske Stats-Kirke upartisk betragtet*, Kbh. 1834. I 1838 truede Grundtvig dog igen med, at han og »de gammeldags Christne« måtte udtræde af statskirken, hvis ikke indførelse af sognebåndets løsning og præsters lærefrihed gjorde det muligt for dem at blive, se hans artikel »Om Samvittigheds-Frihed i Danmark« i *Nordisk Kirke-Tidende*, udg. af J.C. Lindberg, bd. 1-8 [bd. 1-2 under titlen *Den Nordiske Kirke-Tidende*], Kbh. 1833-1840; bd. 6, 1838, nr. 40, sp. 623-631. Året efter fremførte han atter og med fornyet styrke kravet om den gensidige samvittighedsfrihed for lægfolket og for gejstligheden: sognebåndsløsning for lægfolket og dogmatisk og liturgisk frihed for præsterne, jf. hhv. *Tale til Folkeraadet om Dansk Kirkefrihed savnet*, Kbh. 1839, og *Frisprog imod H. H. Hr. Biskop Mynsters Forslag til en ny Forordnet Alterbog*, Kbh. 1839. I de kommende år fastholdt Grundtvig, dels at det var forkert at skille sig ud fra statskirken og forene sig i 'gudelige forsamlinger', dels at det som en sidste udvej kunne blive nødvendigt for 'alvorlige kristne' at forlade statskirken, hvis ikke den fornødne frihed var bevilget, se fx hans artikel »De Helliges Samfund« i *Dansk Kirketidende*, udg. af R.Th. Fenger og C.J. Brandt (bd. 1-8, 1845-53, ktl. 321-325), nr. 6, den 7. nov. 1847, bd. 3, 1848, sp. 81-96; især sp. 95f., hvor Grundtvig skriver, at det er hans »fulde og faste Overbeviisning, at skøndt selv de bedste Stats-Kirker, *christelig* talt, er vildsomme Skyggedale, hvor man neppe nok kan kiende det hellige almindelige Kirkesamfund og slet ikke de Helliges Fællesskab, saa skal og vil dog Herrens *sande* Discipler blive der til det *Yderste*, det er: til de *der ikke længer* kan faae Lov til at beholde *Daaben* og *Nadveren* uforvanskede og undgaae *virkelig* Delagtighed i de guddommelige Naademidlers Misbrug og Vanhelligelse. Den *virkelige* Delagtighed bestaaer nemlig ingenlunde deri, at vi kaldes Medlemmer af en Stats-Kirke, hvor der aabenbar læres og øves meget Uchristeligt, men kun *deri*, at *ogsaa vi øve* eller dog billige det, og det er da langt fra, at *oplyste* Christne kan modsætte sig en, paa eget Ansvar, *fri Behandling* og *Benyttelse* af Sacramenterne i Stats-Kirken, saa langt derfra, at vi meget mere aabenhjertig maa bekiende at en *saadan Frihed* er os herefter *uundværlig*. Hvem der nemlig har lært at betragte *Herrens egne Indstiftelser i hans*, som er deres eneste rette, Lys, kan hverken *forrette* Tvangs-Daab eller ret længe Altergang iflæng, altsaa heller ikke være *Præst* i en Statskirke, der kræver det af *alle* sine *Præster*, og de *virkelige* Christne kan dog heller ikke undvære *Præster* af deres egen *Midte*, saa, hvor de *christelige* *Præster* ei kan faae Lov til, for *deres* Vedkommende, at holde Daaben og Nadveren i *Ære*, der vil de nødes til at træde ud af Statskirken, og vil naturligviis blive fulgt af alle dem, der 'høre Herrens Røst.' Langt fra imidlertid at ville *fremskynde* denne Skilsmisse, skal vi tvertimod af al Magt *forsinke* den«. Den samme opfattelse, fuld bekendelsesfrihed med ret til uden videre at udtræde af statskirken, blev udtrykt af grundtvigianere, især af den grundtvigske pastor F.E. Boisen, medlem af Folketinget, på Roskilde præstekonvents møde den 12. okt. 1848, se *Dansk Kirketidende*, nr. 169, den 24. dec. 1848, bd. 4, 1849, sp. 222f., sp. 226f., og nr. 170, den 31. dec. 1848, bd. 4, sp. 239 og sp. 241-243, hvoraf det fremgår, at SKs ældre bror P.C. Kierkegaard sagde: »Bortskaffelsen af alle udvortes Hindringer for fri Indgang og fri Udgang, i Kirken og af Kirken, er nu en af allerførste og nærmeste Conseqventser og kan ikke undgaaes« (sp. 241).

I trykt udgave: Bind 24 side 224m linje 1